

Rada
Evropské unie

Brusel 25. října 2019
(OR. en)

13295/19

EDUC 416
ECOFIN 900
EMPL 521
SOC 688

POZNÁMKA

Odesílatel: Generální sekretariát Rady
Příjemce: Výbor stálých zástupců / Rada

Předmět: Silná hospodářská základna pro Evropu: úsilí o účelnost, efektivnost
a kvalitu vzdělávání a odborné přípravy
– politická rozprava
(veřejná rozprava podle čl. 8 odst. 2 jednacího řádu Rady)
[na návrh předsednictví]

Po konzultaci s Výborem pro vzdělávání vypracovalo předsednictví příložený diskusní dokument jako základ pro politickou rozpravu, která proběhne na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport dne 8. listopadu 2019.

Silná hospodářská základna pro Evropu:

úsilí o účelnost, efektivnost a kvalitu vzdělávání a odborné přípravy

– poznámka předsednictví k některým bodům –

- Cílem tohoto společného zasedání je poskytnout ministrům financí a ministrům školství jedinečnou příležitost 1) k výměně názorů na úlohu vzdělávání a odborné přípravy, pokud jde o přispívání k dlouhodobému udržitelnému růstu, a 2) ke sdílení zkušeností a osvědčených postupů, pokud jde o politiky na podporu kvality, efektivnosti a účelnosti vzdělávání a odborné přípravy.

Současný stav

- V době, kdy se země jen s potížemi vyrovnávají s globalizací, technologickým pokrokem a demografickými změnami, dále vzrůstá význam lidského kapitálu. Úloha vzdělávání a odborné přípravy je pro společnosti v procesu akumulace lidského kapitálu životně důležitá.
- Nová strategická agenda Evropské rady na období 2019–2024 nedávno zdůraznila pozitivní dopad vzdělávání a odborné přípravy na hospodářství i na společnost jako celek. Strategie žádá zvýšení investic do dovedností a vzdělávání lidí, větší snahu o podporu podnikání a větší úsilí v oblasti výzkumu a inovací. *Evropský pilíř sociálních práv* navíc vyzývá k vysoce kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělávání, odborné přípravě a celoživotnímu učení.
- Vzdělávání a odborná příprava jsou součástí agendy EU pro růst a zaměstnanost v rámci strategie Evropa 2020; v doporučeních pro jednotlivé země z roku 2019 pak je na vzdělávání, dovednosti a celoživotní učení kladen zvláštní důraz. Nová Komise rovněž zdůraznila ve svých politických směrech (2019–2024) úlohu dovedností a vzdělávání při zvyšování evropské konkurenceschopnosti a evropských inovací.

- V listopadu 2017 Euroskupina jednala o významu investic do lidského kapitálu a o efektivnosti veřejných výdajů na vzdělávání.

Úloha vzdělávání a odborné přípravy

- Lidský kapitál je nezbytný pro posílení produktivity a udržitelného růstu a má zásadní význam pro odolnost společností. Přístup ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě pro všechny je účinným způsobem, jak bojovat proti chudobě a prosazovat rovnost. To je základ evropské společnosti blahobytu.
- Přínos vzdělávání a odborné přípravy pro společnost je značný, a to v různých směrech. Na individuální úrovni se dovednosti získané ze vzdělávání a odborné přípravy promítají do vyšší míry zaměstnanosti a vyšších mezd. Například míra zaměstnanosti dospělých s terciárním vzděláním je o 9 procentních bodů vyšší než u osob s vyšším sekundárním vzděláním a v zemích EU vydělávají v průměru o 44 % více.
- Návratnost vzdělání je pro společnost jako celek rovněž vysoká, neboť vzdělaná pracovní síla přispívá k hospodářskému růstu a růstu produktivity a rozvíjí inovační kapacitu. To přispívá ke zvýšení životní úrovně celé populace. Rovný přístup ke vzdělávání a odborné přípravě je rovněž jedním z nejdůležitějších způsobů, jak podpořit sociální soudržnost a mobilitu a zabezpečit, aby společnosti byly vnímány jako spravedlivé a zajišťující rovnoprávnost.
- Z přelévání účinků lidského kapitálu vyplývá, že kromě těch, kteří investici do něj provádějí, z ní mají prospěch i ostatní. Vzhledem k tomu, že výnosy jsou soukromé i společenské, existuje riziko nedostatečných investic. Veřejné poskytování vzdělávání a odborné přípravy toto selhání trhu koriguje.

- I když poskytování vzdělávání a odborné přípravy je převážně odpovědností členských států, může vzdělávání a odborná příprava v rámci volného pohybu osob vyvolat pozitivní vedlejší účinky v rámci EU. Významný a přetrvávající odliv vysoce vzdělané pracovní síly však může mít negativní dopad na růstový potenciál a veřejné finance některých zemí.
- Investice do kvalitního a inkluzivního vzdělávání a odborné přípravy jsou pro budoucnost Evropy otázkou strategického významu. Globalizace, technologický pokrok a demografické změny mají hluboký dopad na trhy práce a společnost. Je nezbytné posilovat základní i specializovanější dovednosti a kompetence a zvýšit úroveň dosaženého vzdělání. Vlivem stárnoucí společnosti v EU se zvyšuje důležitost toho, aby většina obyvatel v produktivním věku měla vzdělání a zaměstnání.
- V budoucnosti budou digitalizace a technologický pokrok vytvářet rostoucí potřebu průběžného učení a aktualizace dovedností. Mohou vzniknout různé druhy nesouladu mezi nabídkou a poptávkou, pokud jde o dovednosti a kompetence. Mezi budoucí výzvy pro systémy vzdělávání a odborné přípravy patří 1) budování základů pro vysoce kvalitní výsledky vzdělávání v raném věku, 2) aktualizace dovedností a kompetencí s cílem umožnit další učení se a 3) podpora změn kvalifikace a vzdělávání nových profesí v různých odvětvích s odlišnými strukturami úkolů; to vše usnadní přizpůsobení se strukturálním změnám v hospodářství a na trhu práce. Systémy vzdělávání a odborné přípravy by dále měly předjímat budoucí potřeby, pokud jde o dovednosti a kompetence s cílem zajistit v příslušných oblastech vysoce vzdělanou pracovní sílu. Prohlubování dovedností a změny kvalifikace rovněž zlepšují odolnost vůči hospodářským šokům.

Vysoce kvalitní vzdělávání, nákladová efektivnost a účelnost

- Lidský kapitál je v Evropě budován především prostřednictvím vzdělávacího systému a je financován většinou z veřejných zdrojů. Vzdělávání od primární úrovně po terciární bylo v roce 2016 v průměru z 87 % financováno z veřejných zdrojů ve 21 zemích EU¹, které jsou rovněž členy OECD.
- Posílení tvorby lidského kapitálu nemusí nutně znamenat větší výdaje, ale výdaje nákladově efektivnější a účelnější. Při srovnatelné úrovni výdajů dosahují některé členské státy lepších výsledků než jiné. Některé členské státy čelí výzvě spočívající v poskytování přiměřených výdajů s cílem zajistit v oblasti vzdělávání kvalitnější a spravedlivější výsledky. Pro jiné je výzvou efektivněji vynakládat prostředky na zlepšení svých výsledků v oblasti vzdělávání.
- Hlediska efektivnosti veřejných výdajů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy by měla zahrnovat posouzení dosaženého vzdělání, kvality a inkluzivnosti.
- V EU se v průběhu času zvýšila úroveň dosaženého vzdělání. Průměrná úroveň dosaženého vzdělání v EU (terciární vzdělání) ve věkové skupině 30–34 let vzrostla z 31 % v roce 2008 na 41 % v roce 2018. Zároveň se snížil procentní podíl osob ve věku 25–34 let, kteří nemají vyšší sekundární vzdělání, z 18 % na 14 %.
- Z hlediska kvality jsou výsledky EU v hodnocení PISA na průměrné úrovni a existuje prostor pro zlepšení. V rámci EU navíc existují značné rozdíly.
- Co se týče inkluzivnosti, v mnoha členských státech by efektivnější veřejné výdaje na vzdělávání a odbornou přípravu mohly rovněž zlepšit integraci na trhu práce a podpořit mezigenerační sociální mobilitu. V roce 2018 míra NEET² v EU u mladých lidí ve věku 20–24 let činila 15 % a u osob ve věku 25–29 let činila 17 %.

¹ Údaje za dvě země EU a OECD, Dánsko a Řecko, nejsou uvedeny ve zprávě OECD Education at a Glance 2019.

² Lidé, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET)

- Aby byla zaručena optimální kombinace výsledků žádaných společností, měly by být výdaje na vysoce kvalitní vzdělávání a odbornou přípravu rovněž účelné. Účelné vynakládání prostředků umožňuje dosáhnout vysoce kvalitních a inkluzivních systémů vzdělávání a odborné přípravy vedoucích k hospodářskému růstu, produktivitě a rovnosti.

Otázky k diskusi

- Které výzvy jsou pro Vaši zemi nejpálčivější, pokud jde o efektivitu a účelnost vzdělávání a odborné přípravy?
- Které politiky vnímáte jako nejslibnější při podpoře efektivitu, účelnosti, inkluzivnosti a rovnosti v oblasti vzdělávání a odborné přípravy?
- Jak může být současně dosaženo vysoce kvalitních výsledků vzdělávání, vysoké úrovně dosaženého vzdělání a rovnosti?
- Jaká by mohla být úloha evropské spolupráce při podpoře efektivitu, účelnosti a vysoké kvality vzdělávání a odborné přípravy a jak by evropské společnosti mohly předvídat budoucí potřeby v oblasti prohlubování dovedností a změn kvalifikace?
